

VA-verksamhet

Arbetet med att jämföra VA-verksamheter påbörjades 2002. En arbetsgrupp, bestående av en ekonom från varje kommun, samlar in och sammanställer uppgifter. Arbetsgruppen samarbetar med en referensgrupp, bestående av kommunernas VA-chefer.

Syftet med jämförelserna är i första hand att se om kommunerna kan lära av varandra men även att kunna finna förklaringsfaktorer till de stora skillnader som finns i avgiftsuttag mm.

Gemensamt för samtliga kommuner i benchmarkinggruppen är att VA-taxan ligger över genomsnittet i landet. Orsaker till detta är bl a olika geografiska och geologiska förutsättningar samt ojämn belastning över året.

Riksdagen har antagit en ny lag om allmänna vattentjänster som gäller från 1 januari 2007. Lagstiftningen ställer bland annat krav på att VA-verksamheten särredovisas från annan verksamhet. Huvudsyftet är att säkerställa att avgiftsuttaget inte blir för högt över tiden.

En ny modell togs fram 2008 med delvis nya nyckeltal. Årets arbete har bestått i att uppdatera nyckeltalen med aktuella värden.

Nyckeltal

Nyckeltalen är delvis valda med tanke på att kunna göra jämförelser även på riksnivå. Jämförelsetal på riksnivå bygger på statistik från Svenskt Vatten och avser kommuner med ett invånarantal mellan 10 000 och 25 000. Tanken är att nyckeltalen skall belysa verksamheten ur olika perspektiv, som produktion, miljö, ekonomi samt kvalitet och störning.

Produktion

Tillskottsvatten, m³/km avloppsledning och dygn

	2009	2010	2011
Lysekil	33,56	26,02	49,21
Munkedal	14,79	9,94	17,69
Sotenäs	23,53	22,63	21,19
Strömstad	8,92	9,80	6,97
Tanum	15,84	12,75	16,41
Riket	20,73	22,32	

Med tillskottsvatten avses hur mycket den rena volymen överstiger den sålda volymen. Denna

mängd har sedan ställts i relation till antalet km avloppsledning. Ett lågt värde indikerar ett bra avloppsledningsnät men värdena påverkas mycket av nederbördsmängden under året. I Sotenäs består ledningsnätet på många håll av kombinerade spillvatten- och dagvattenledningar vilket bidrar till ett högt värde.

Utläckage dricksvatten, m³/ km vattenledning och dygn

	2009	2010	2011
Lysekil	6,40	8,05	7,52
Munkedal	2,16	1,92	2,82
Sotenäs	8,11	6,59	6,60
Strömstad	4,87	5,87	5,24
Tanum	1,64	2,04	1,49
Riket	7,11	6,19	

Med utläckage dricksvatten avses hur mycket den producerade volymen överstiger den sålda volymen. Denna mängd har sedan ställts i relation till antalet km dricksvattenledning. Ett lågt värde indikerar ett bra ledningsnät för dricksvatten med lite utläckage. Tanum och Munkedal visar bättre värden jämfört med genomsnittet för riket.

Miljö

Elförbrukning kWh / m³ producerad volym dricksvatten

	2009	2010	2011
Lysekil	0,55	0,54	0,52
Munkedal	0,43	0,42	0,51
Sotenäs	0,57	0,61	0,58
Strömstad	0,55	0,57	0,73
Tanum	1,06	1,07	1,09
Riket	0,70	0,85	

Nyckeltalet visar elförbrukningen för vattenverk och tryckstegring förhållande till volym. Kommunens topografi påverkar nyckeltalet. Samtliga kommuner förutom Tanum hävdar sig väl i jämförelse med riket. Tanum har långa ledningar och stora höjdskillnader mellan vattentäkt och verk samt mellan verk och abonnent som ger hög elförbrukning.

Elförbrukning kWh / m³ renad volym avloppsvatten

	2009	2010	2011
Lysekil	0,60	0,72	0,60
Munkedal	0,99	1,10	0,79
Sotenäs	0,54	0,56	0,58
Strömstad	0,83	0,70	0,93
Tanum	0,98	1,18	0,85
Riket	0,71	0,67	

Nyckeltalet visar den elförbrukningen för avloppsreningsverk i förhållande till renad volym.

Ett större antal små reningsverk påverkar nyckeltalet för Tanum och Munkedal negativt.

Kemikaliekostnad kr/ m³ renad volym av loppsavvatten

	2009	2010	2011
Lysekil	0,18	0,28	0,32
Munkedal	0,40	0,50	0,38
Sotenäs	0,52	0,45	0,53
Strömstad	0,27	0,33	0,38
Tanum	0,62	0,68	0,42
Riket	0,29	0,30	

Nyckeltalet visar kostnaden för tillsatser av kemikalier vid rening i förhållande till volym. Anledning till att mäta kostnad i stället för faktisk mängd beror på att kemikalierna levereras i olika form vilket försvårar jämförelser baserad på förbrukad kvantitet.

Ekonomi

Driftskostnader, exkl. kapital-kostnader kr / m³ såld volym

	2009	2010	2011
Lysekil	29,60	31,97	28,02
Munkedal	27,96	28,00	25,56
Sotenäs	22,20	20,63	24,84
Strömstad	24,87	31,47	31,39
Tanum	32,90	35,23	40,57
Riket	22,74	23,40	

Nyckeltalet visar totala driftskostnader exklusive kapitalkostnader i förhållande till såld volym. Samtliga kommuner ligger över jämförelsetalet för riket. Höga kostnader kan bero på många små anläggningar, förhållandevis låg volym och få abonnenter, höga kostnader för ledningsdragning etc. I Sotenäs beror den relativt låga kostnaden för såld volym delvis på stordriftsfördelar. Kommunen har en jämförelsevis stor vattenproduktion tack vare storförbrukare som fiskberedningsindustrin och på grund av att de flesta hushållen är anslutna till kommunalt vatten.

Tanums kommun har under 2011 sålt en något mindre mängd vatten än föregående år. Samtidigt har driftkostnaderna varit högre bland annat beroende på att personalstyrkan utökats och att konsultkostnaderna för bland annat kapacitetsutredningar och kartläggningar varit högre än tidigare.

Årsavgift normalvilla, kr / år

	2009	2010	2011
Lysekil	6 063	6 063	6 375
Munkedal	7 380	7 380	7 624
Sotenäs	7 140	7 140	7 728
Strömstad	6 853	6 853	6 855
Tanum	7 810	7 810	7 940
Riket	5 632	5 823	6 020

Årsavgifter för en villa med 150 m³ årsförbrukning av vatten. Samtliga kommuner ligger betydligt över riksgenomsnittet och Munkedal, Sotenäs och Tanum befinner sig bland de 40 kommuner som har landets högsta VA-taxa. Lysekil och Sotenäs har genom relativt stora taxehöjningar försämrat sina positioner från 2010.

Kvalitet och störning

Antal läckor per km dricksvattenledning

	2009	2010	2011
Lysekil	0,07	0,09	0,07
Munkedal	0,06	0,07	0,11
Sotenäs	0,04	0,13	0,09
Strömstad	0,04	0,07	0,04
Tanum	0,04	0,07	0,02
Riket	0,08	0,08	

Antal stopp per km avloppsledning

	2009	2010	2011
Lysekil	0,01	0,02	0,01
Munkedal	0,02	0,03	0,02
Sotenäs	0,07	0,13	0,19
Strömstad	0,04	0,03	0,01
Tanum	0,12	0,06	0,07
Riket	0,12	0,12	

Samtliga kommuner utom Sotenäs visar en jämnhet över åren.

Sammanfattning

Baserat på 2010 års uppgifter ligger samtliga kommuner sammantaget för utvalda nyckeltal bättre än riket. Strömstad och Munkedal är de kommuner som har bäst värden. På en något lägre nivå följer Lysekil, Sotenäs och Tanum som en relativt samlad grupp.

Framtid

En ökad dialog mellan referensgrupp och arbetsgrupp hade varit önskvärd. Tänkbara områden inom ett utökat samarbete kan vara framtagande av kvalitetsnyckeltal ur ett brukarperspektiv och förbättrad information till abonnenter och allmänhet.